

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)

Д.е.н., професор Кузнєцова Л.В.

(прізвище та ініціали)

“ ”

2018 року

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління банками на фінансовому ринку»

на тему: Антикризове управління у забезпечення фінансової стійкості банків

Виконавець:

студент 6 курсу, групи 62, факультет КЕФ
Ситник Марина Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

_ д.е.н., професор _

(науковий ступінь, вчене звання)

Коваленко Вікторія Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_

/підпис/

ОДЕСА - 2018

АНОТАЦІЯ

Ситник М.А., «Антикризове управління у забезпечення фінансової стійкості банків»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
«Управління банками на фінансовому ринку»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів.

Об'єкт дослідження – процес антикризового управління фінансовою стійкістю банків.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі антикризового управління фінансовою стійкістю банків.

Мета дослідження полягає в розробці теоретичних і методичних положень щодо антикризового управління фінансовою стійкістю банків та практичних рекомендацій до використання методів та інструментів, що дозволяють попередити та нівелювати кризові явища.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти присвячені розкриттю теоретичних основ антикризового управління та фінансової стійкості банків; аналізу основних чинники, які впливають на антикризове управління фінансовою стійкістю банків; поглибленню теоретико-методологічні засади щодо функцій та принципів антикризового управління фінансовою стійкістю банків;

Проаналізовано ефективність антикризових заходів, що застосовуються Національним банком України; оцінено капітальну стійкість банків; визначено основні індикатори фінансової стійкості банків.

Запропоновано методичні підходи до формування системи індикаторів антикризової стійкості та побудовано структурно-логічну модель антикризового управління банками; теоретичні підходи до формування антикризової стратегії на підставі розробки антикризових програм та антикризових заходів з метою нейтралізації виникнення кризових ситуацій у банках; удосконалено методичний підхід до стрес-тестування індикаторів фінансової стійкості банків в умовах асиметрії інформації.

Ключові слова: антикризове управління, фінансова стійкість, банк, капітальна стійкість, валютна стійкість, банківська криза, банківські ризики.

ANNOTATION

Sytnyk M.A., “Anticrisis management in providing financial stability of banks”
Qualifying work for obtaining an educational master's degree in specialty 072
“Finance, Banking and Insurance” under the master's program “Bank Management in the
Financial Market”,
Odessa National University of Economics
Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections.

The object of the study is the process of crisis management of financial stability of banks.

The subject of the study is the economic relations that arise in the process of crisis management of financial stability of banks.

The purpose of research is to develop theoretical and methodological provisions for crisis management and financial stability banks of practical recommendations for use of methods and tools to prevent and reverse the crisis.

The paper discusses the theoretical aspects is devoted to the theoretical foundations of crisis management and financial stability of banks; analysis of the main factors influencing the crisis management of financial stability of banks; deepening the theoretical and methodological principles concerning the functioning and principles of crisis management financial stability of banks;

The effectiveness of anti-crisis measures used by the National Bank of Ukraine is analyzed. Assessed capital stability of banks. Analysis done the main indicators of financial stability of banks are determined.

Methodical approaches to formation of anti-crisis indicators system stability and built structural and logical model of crisis management banks. Theoretical approaches to the formation of anti-crisis strategy based on the development of anti-crisis programs and anti-crisis measures to neutralize crises in banks. The methodical approach to stress testing of indicators of financial stability of banks in the conditions of asymmetry of information is improved.

Key words: crisis management, financial stability, bank, capital stability, currency stability, banking crisis, bank risks.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ.....	9
1.1. Економічна сутність антикризового управління та його місце в загальній системі забезпечення фінансової стійкості банків.....	9
1.2. Характеристика чинників, що впливають на фінансову стійкість банків.....	20
1.3. Інструменти антикризового управління фінансовою стійкістю банків.....	27
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2 ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АНТИКРИЗОВОГО 3	8
2.1. Оцінка ефективності заходів Національного банку України при реалізації сучасної системи антикризового управління банками	38
2.2. Аналіз рівня фінансової стійкості банків України.....	52
2.3. Визначення глибини кризи для розробки превентивних заходів фінансової стійкості у ПАТ «Альфа-банк»	62
Висновки до розділу 2.....	71
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АНТИКРИЗОВОГО	4
3.1. Методичний підхід до інтегральної оцінки фінансової стійкості банку.....	74
3.2. Достатність капіталу у забезпеченні фінансової стійкості банків.....	84
3.3. Обґрунтування системи антикризових заходів у забезпечення фінансової стійкості банків.....	94
Висновки до розділу 3.....	103
ВИСНОВКИ.....	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	113
ДОДАТКИ.....	124

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Банківська система віддзеркалює фінансово-економічний стан країни, яка першою реагує як на піднесення економіки, так і на її наближаючий спад. Надання банками повноцінних послуг і висока рентабельність банківських установ можливі тільки в умовах загальної фінансової стійкості економіки. Чим більше її стійкість, тим більш стабільна банківська система. У свою чергу банки можуть виступати причиною погіршення стану економіки.

Розвиток банківської системи може бути забезпечений за допомогою комплексної та ефективної її діяльності, тобто дотримання усіх законодавчих і нормативних вимог щодо її існування. У зв'язку з цим серед багатьох інструментів, що використовуються в діяльності банку, доцільно виділити ті, що застосовуються до відповідної ситуації, яка склалася у банку. Антикризові інструменти виступають захистом на явища, які виникають у діяльності банку, що спричиняють дестабілізуючий вплив на фінансовий стан банку; новими засобами удосконалення антикризової роботи в банку; реакцією на відомі, але особливо актуальні на сьогодні процеси.

Зазначене актуалізує необхідність розробки системи антикризового управління фінансовою стійкістю банків на основі визначення її принципів, функцій, завдань, пакету випереджальних антикризових інструментів та методів, з реалізацією яких можливе досягнення стійкого розвитку банків.

Проблемам антикризового управління та забезпеченню фінансової стійкості банків приділяється значна увага як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Серед вітчизняних науковців, які займаються дослідженням цієї проблеми, необхідно виділити таких: А. Алексєнка, О. Барановського, І. Бланка, Г. Бондаревої, В. Василенко, А. Гриценка, Ж. Довгань, О. Дзюблюка, М. Зверькова, В. Коваленко, Н. Корецької, В. Корнєєва, В. Костриченко,

В. Кочеткова, Л. Кузнецової, О. Крухмаль, В. Міщенко, С. Науменкової, Л. Перехрест, О. Пернарівського, Л. Примостки, Ю. Ребрик, Л. Ситника, А. Степаненка, М. Сугоняки, О. Терещенко, О. Шевцової, З. Шершньової, Н. Шелудько, Н. Шульги та інших.

Теоретичним і методологічним проблемам антикризового управління в західних країнах присвячено достатньо наукових праць, зокрема: Р. Акоффа, М. Альтмана, Дж. А. Акерлофа, Р. Коуза, Н. Спенса, Дж. К. Ван Хорна, Дж. В. Шарпа

Отже, існує необхідність щодо проведення комплексного дослідження сучасного стану, визначення основних положень антикризового управління фінансовою стійкістю банків. Тому важливість дослідження зазначеної проблеми та недостатній рівень її практичної розробки зумовили вибір теми дипломної роботи, її актуальність, теоретичну та практичну значущість.

Метою дослідження є розробка теоретичних і методичних положень щодо антикризового управління фінансовою стійкістю банків та практичних рекомендацій до використання методів та інструментів, що дозволяють попередити та нівелювати кризові явища.

Відповідно до поставленої мети дисертаційної роботи були сформульовані такі завдання:

- дослідити теоретичні основи антикризового управління та фінансової стійкості банків;
- проаналізувати основні чинники, які впливають на антикризове управління фінансовою стійкістю банків;
- поглибити теоретико-методологічні засади щодо функцій та принципів антикризового управління фінансовою стійкістю банків;
- проаналізувати ефективність антикризових заходів, що застосовуються Національним банком України.

- провести аналіз капітальної стійкості банків;
- визначити основні індикатори фінансової стійкості банків;
- обґрунтувати методичні підходи до формування системи індикаторів антикризової стійкості та побудувати структурно-логічну модель антикризового управління банками;
- дослідити основні теоретичні підходи до формування антикризової стратегії на підставі розробки антикризових програм та антикризових заходів з метою нейтралізації виникнення кризових ситуацій у банках.
- удосконалити методичний підхід до стрес-тестування індикаторів фінансової стійкості банків в умовах асиметрії інформації.

Об'єктом дослідження є процес антикризового управління фінансовою стійкістю банків.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі антикризового управління фінансовою стійкістю банків.

Методи дослідження. Методологічну основу дипломної роботи складають фундаментальні положення теорій стратегій управління, сучасні концепції антикризового управління у сфері фінансів, банківського менеджменту, а також наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних економістів. У процесі дослідження використано такі методи, як: метод наукових абстракцій при обґрунтуванні категоріального апарату щодо антикризового управління, фінансової стійкості; методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції при визначенні основних підходів до системи антикризового управління фінансовою стійкістю банків; метод логічного узагальнення при обґрунтуванні впливу чинників на процес антикризового управління фінансовою стійкістю банків; підходів до визначення критеріїв ефективності застосування інструментів антикризового управління; метод експертних оцінок, економіко-математичного моделювання, групувань при розробці

моделі визначення інтегрального показника фінансової стійкості, проведення стрес-тестування та оцінювання глибини кризових явищ у діяльності банків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань забезпечення антикризової фінансової стійкості; статистичні дані Національного банку України, Асоціації українських банків України, інформація центральних банків; нормативні документи, аналітичні огляди Міжнародного валютного фонду, Базельського комітету з питань банківського нагляду, Світового банку, статистичні звіти міністерств і відомств, інших органів державного управління; монографічні дослідження та наукові публікації з питань антикризової фінансової стійкості банків.

Апробація результатів дослідження.

1. Паламарчук М.А. Методи оцінювання та напрями забезпечення ресурсного потенціалу банків України / М.А. Паламарчук // Матеріали V Міжнародної наукової конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки в умовах глобальної нестабільності», 6 – 7 грудня 2017 р. – Кременчук, 2017. – С. 70-73.
2. Паламарчук М.А. Антикризове управління у забезпеченні фінансової стійкості банків / М.А. Паламарчук // Збірник наукових праць студентів кредитно-економічного факультету Одеського Національного економічного факультету / Одеса: ОНЕУ, 2018. – 210-217.
3. Коваленко В.В., Ситник М.А. Антикризове управління у забезпеченні фінансової стійкості банків [Електронний ресурс] / В.В. Коваленко, М.А. Ситник // Інфраструктура ринку. – 2018. – № 25. – Режим доступу: <http://www.market.infr.od.ua/uk/25-2018/>

ВИСНОВКИ

За результатами написання дипломної роботи можна зробити наступні висновки.

Антикризове управління слід розглядати як організоване управління, яке спрямоване на виявлення ознак кризового стану та створення відповідних передумов для його своєчасного подолання з метою забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання, недопущення їх банкрутства та ліквідації.

Обґрунтовано, що ефективність антикризового управління банком можлива лише тоді, коли менеджери будуть здатні передбачати та прогнозувати складні економічні явища. Досягти поставлених цілей можна при гнучкому підході до процесу управління. Ресурси мають розподілятися відповідно до антикризових пріоритетів.

До основних параметричних критеріїв, на які слід спиратися при розробці механізму антикризового управління банком, віднесено: оцінка якості кредитного портфеля, оскільки це один з головних показників того, з яким масштабом проблем може зіткнутися банк найближчим часом; оцінка клієнтської бази банківської установи – пріоритети клієнтів банку, кількість клієнтів, чисельність банкоматів; імідж банку – оцінюється як суб'єктивне уявлення про продуктивний банківський ряд банку, якість послуг, надійність та спроможність виконувати власні зобов'язання; наявність потужного акціонера, наприклад держави, або іноземної групи; професіоналізм менеджменту банківської установи; готовність та можливість власників банку рятувати свою установу – аналіз фінансового стану материнських структур, важливість банківського сектора для їхнього бізнесу; загальна фінансова стійкість – оцінюється з урахуванням якості кредитного портфеля та можливостей материнських структур підтримувати банк, причому основними критеріями тут можуть бути капіталізація, адекватність капіталу,

поточна ліквідність та графік погашення зобов'язань, в тому числі і швидкість відтоку депозитів фізичних осіб.

Доведено, що антикризове управління фінансовою стійкістю банку повинно містити у собі: визначення чітких стратегічних орієнтирів у процесі забезпечення розвитку банку; визначення цілей антикризового управління, які мають бути адекватними тенденціям зміни зовнішнього і внутрішнього середовищ банку, його внутрішньому потенціалові, а також забезпечувати розв'язання наявних фінансових проблем із найменшими втратами для банку; формулювання принципів антикризового управління фінансовою стійкістю банку, які визначають вимоги до розвитку його фінансової структури, процесу антикризового управління загалом і процесу ухвалення фінансових рішень; розробка архітектури системи антикризового управління фінансовою стійкістю банку.

Охарактеризовано чинники, що впливають на фінансову стійкість. Їх поділено на зовнішні (мета-, макро- та мікро- рівні) та внутрішні (організаційні, технологічно-інформаційні, фінансові).

Доведено, що при формуванні системи інструментів антикризового управління фінансовою стійкістю банків їх слід розглядати не тільки на рівні внутрішніх, спеціальних, які застосовує окремо взята банківська установа, а й на рівні тих, що використовуються державними регулюючими органами управління.

Світова фінансово-економічна криза, розпочавшись у США, охопила й інші країни, в тому числі і Україну, ставши серйозною загрозою не тільки для розвитку фінансового, але і реального сектору її економіки. Головним інститутом, на якого покладалися завдання щодо врегулювання розвитку кризових процесів та нейтралізацію їхніх наслідків для економіки, став Національний банк України.

Виходячи з того, що основним напрямом діяльності НБУ є проведення грошово-кредитної політики, то сутність його антикризової політики слід розглядати як комплекс заходів у сфері грошового обігу, валютного регулювання та банківській системі, спрямованих на мінімізацію та ліквідацію фінансово-

економічної нестабільності у країні, а також усунення її негативних наслідків для економіки.

З точки зору застосування антикризових заходів з боку НБУ, то вони мають певну еволюційність, яка пов'язана з стадіями розгортання кризи на вітчизняному фінансовому ринку, а саме: глобальна фінансова криза 2007-2009 рр., накопичення дисбалансів 2010 - 2013 рр.; фінансова криза та поступова нормалізація 2014-2017 рр.

Антикризові заходи, які застосовує Національний банк України для підтримки фінансової стійкості банків розглянуто виходячи з прийнятих цільових орієнтирів грошово-кредитної політики, а саме: стабільність національної грошової одиниці, фінансова стійкість банківської системи, економічний розвиток.

Визначено, що сучасна антикризова політика НБУ зосереджена на таких аспектах: збільшенні обсягів міжнародних резервів та розміщенні депозитних сертифікатів, які є основним інструментом регулювання грошово-кредитного ринку та впровадження рішень щодо ключової ставки; зниження фіскального домінування та переорієнтація з антикризового режиму до більш звичайного; заміна операцій рефінансування (кредитування банків України) операціями зі стерилізації гривні, випущеної в обіг унаслідок купівлі валюти.

Впродовж аналізованого періоду НБУ ліквідував 98 банків, які були виведені із ринку як неплатоспроможні. Незважаючи на це, статутний капітал банківського сектору збільшився у 2,7 разів і становив на кінець періоду 495,37 млрд грн, що пов'язано, насамперед, із виконанням вимог НБУ щодо обов'язкової докапіталізації банків. Утім розмір сукупного власного капіталу українських банків залишається меншим за статутний капітал, що пояснюється збитками банківської системи впродовж останніх чотирьох років. Незважаючи на позитивну тенденцію щодо зменшення збитковості, на кінець 2017 року збиток банківської системи України склав 24,36 млрд грн.

Аналіз сукупного кредитного портфеля банківського сектора економіки засвідчив, що частка проблемних кредитів банків за період 2013–2017 рр. зросла із 7,7 % до 54,5 % і станом на 01.01.2018 року становила 594,99 млрд грн. Такий значний обсяг недіючих кредитів свідчить про великий сукупний ризик за усіма кредитними операціями та зобов'язаннями банків із кредитування і проявляється у зменшенні вартості активів.

Стосовно зобов'язань вітчизняної банківської системи варто зауважити, що обсяги депозитних вкладів збільшилися протягом періоду лише на 16,5 % (із 668,7 млрд грн у 2013 році до 801,3 млрд грн у 2017 році). При цьому, вклади на вимогу склали майже 50 % обсягу депозитного портфеля. Значною мірою це пояснюється зниженням довіри до банків внаслідок економічної нестабільності у державі, а також наслідками банківської кризи.

Аналіз динаміки показників базових і рекомендованих індикаторів фінансової стійкості вітчизняного банківського сектору дозволяє НБУ сформулювати висновки щодо поточного стану банківської системи, виявити відповідні тенденції та діагностувати банківські ризики, що є основою для розроблення пропозиції щодо застосування антикризових інструментів управління банківським сектором.

Дослідження стану та аналіз показників діяльності банківського сектору дозволили дійти висновку, що пріоритетне значення у забезпеченні стабільного розвитку та фінансової стійкості має капітал банків, який лежить в основі коефіцієнтного методу оцінки показників їх фінансової стійкості.

Результати аналізу сучасного стану та оцінка фінансової стійкості банківського сектору України свідчать про необхідність формування системи антикризового управління банками, основним завданням якого повинно бути забезпечення довгострокового стабільного розвитку банківської системи держави. У цьому контексті на мікрорівні банківський менеджмент слід направити на розроблення альтернативних дієвих стратегій управління залежно від виду кризи та

очікуваних наслідків, що дозволить визначити цілі та методи антикризового управління, адекватні змінам на зовнішньому і внутрішньому фінансових ринках.

У дипломній роботі визначено глибину фінансової кризи у ПАТ «Альфа-банк». За отриманими результатами можна визначити, що глибина кризи у ПАТ «Альфа-банк» вважається як початкова за фінансовими результатами та передкризова за ступенем ліквідності.

На перших стадіях основним напрямом антикризової політики є попереджувальні заходи – стримування агресивного розвитку, обрання стратегії якісного зростання, а не максимізації ринкової частки; забезпечення формування захисного буфера власного капіталу шляхом створення загальних резервів з отриманого прибутку.

З метою своєчасного визначення та корегування рівня фінансової стійкості банку, була використана методика оцінки фінансової стійкості банку. У запропонованій методиці оперативна оцінка проводиться на основі обчислення та аналізу показників в розрізі функціональних складових фінансової стійкості банку. Тактична оцінка передбачає аналіз рівня фінансової стійкості в розрізі капітало-ресурсної, кредитно-інвестиційної, валютної стійкості та оцінку безпечного рівня доходів та витрат банку. Виділення тактичного рівня оцінки фінансової стійкості банку дозволить забезпечити структурну рівновагу запропонованих функціональних складових фінансової стійкості банку. Стратегічна оцінка передбачає розрахунок інтегрального показника рівня фінансової стійкості банку, що охоплює різновекторний аналіз показників.

За даною методикою, ПАТ «Альфа-банк» втримує достатній рівень фінансової стійкості банку та має тенденцію до низького у 2017 році. Запропоновано основні заходи щодо підвищення рівня фінансової стійкості у розрізі капітало-ресурсної, кредитно-інвестиційної, валютної стійкості та стійкості рівня доходів та витрат банку.

Доведено, що для зниження рівня асиметрії інформації у процесі забезпечення антикризової фінансової стійкості, банківським установам необхідно дотримуватися низки принципів, серед яких: адекватність системи показників завданню виявлення й оцінки глибини розгортання кризи та її окремих фаз, проведенню діагностики передумов для її посилення або послаблення; наявність належного інформаційного забезпечення для розрахунку значень показників, проведення динамічного і порівняльного аналізу; можливість накопичення статистичної бази стосовно рівня та динаміки зміни показників, що з часом стане інформаційною передумовою розробки спеціальних моделей діагностики кризи і загрози банкрутства; охоплення показниками всіх найважливіших напрямів (сфер) оцінки фінансового стану банків; ці показники мають відображати кризові явища, притаманні діяльності банків, або джерела виникнення подібних явищ; наявність оптимальної кількості показників для кожного напрямку дослідження, вилучення з їх складу тих показників, які дублюють один одного (використання методу головних компонентів)

Обґрунтовано, що банківський капітал відіграє домінуючу роль у забезпеченні стабільного розвитку банків України. Від його рівня достатності залежить спроможність банків покривати ризики від проведення банківських операцій та визначається їх капітальна стійкість.

Оновлення підходів до оцінювання достатності капіталу банків в Україні на основі дотримання рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду доцільно розглядати в площині: посилення вимог до капіталу банків; вдосконалення підходів до розрахунку зважених за ризиком активів .

За результатами попередніх досліджень зроблено висновок про необхідність подальшого розвитку наглядово–координаційних інститутів фінансового сектору та узгодження макро–, мікропруденційної, грошово–кредитної й бюджетно–податкової політик на основі створення наскрізної системи моніторингу за джерелами можливого виникнення й каналами поширення ризиків.

Проаналізовано стан посилення вимог до структури капіталу банків в Україні відповідно до рекомендацій Базельського комітету та законодавства ЄС. Встановлено, що якісна структура капіталу банків поступово наближується до міжнародної практики, узгоджуючись з рекомендаціями Базеля III щодо співвідношення між мінімальними розмірами капіталу 1-го та 2-го рівнів. Так, відповідно до «Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» значення нормативу достатності основного капіталу (НЗ) підвищено до 7% з 1 січня 2019 р. при збереженні значення нормативу достатності капіталу (Н2) для діючих банків на рівні 10 %.

Систематизовано антикризові заходи, що розробляються у межах цільової антикризової програми, і які в свою чергу призначені для вирішення певного переліку проблем та виступають інструментом реалізації місії та цілей функціонування банку та забезпечення його існування в довгостроковій перспективі, а саме: організаційно-правові, фінансово-економічні, технологічно-операційні, маркетингова політика, техніко-технологічні, управління персоналом та визначення соціальної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жовтнецька, Я.В. Антикризове управління у системі забезпечення фінансової безпеки банків [Текст] / Я.В. Жовтнецька // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 15. – С. 525-528.
2. Афанасьєва, О.Б. Методологічне підґрунтя реалізації системного підходу до антикризового управління [Текст] / О.Б. Афанасьєва // Вісник Академії митної служби України. Серія «Економіка». – 2009. – № 1. – С. 138–144.
3. Барановський, О. Антикризові заходи урядів і центральних банків зарубіжних країн [Текст] / О. Барановський // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 4. – С. 8–19.
4. Василенко, В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посібник [Текст] / В. О. Василенко. – Вид. 2-ге, виправл. і доп. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 504 с.
5. Вовк, В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи [Текст] / В. Я. Вовк, Ю. В. Дмитрик // Фінанси, банки, інвестиції : науковий вісник. – 2011. – № 2. – С. 41–44.
6. Данилов, Р.І. Антикризове управління ресурсами комерційних банків [Текст] / Р.І. Данилов, С.О. Мормуль // Сьома Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Сучасний соціокультурний простір 2010» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/danilov-ri-mormul-so-antikrizove-upravlinnyaresursami-komertsiynih-bankiv>.
7. Перехрест, Л. Антикризове управління як чинник підвищення рівня фінансової безпеки банків [Текст] / Л. Перехрест, В. Бриштін // Гроші, фінанси і кредит. – 2010. – С. 245–249.

8. Ребрик, Ю. С. Система антикризового управління в банку [Текст] / Ю. С. Ребрик // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2009. – № 2 (76). – С. 204–210.
9. Штангерт, А. М. Антикризове управління підприємством : підручник [Текст] / А. М. Штангерт. – Львів : Українська академія друкарства, 2008. – 396 с.
10. Пшик, Б.І. Антикризове управління у фінансовій діяльності банку: теоретико-методологічні аспекти [Текст] / Б.І. Пшик // вісник університету банківської справи. – 2017. – № 1(28). – С. 50-54.
11. Кузнєцова, Л. В. Сутність та основні складові системи управління фінансами банку [Текст] / Л. В. Кузнєцова // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : зб. наук.-техн. пр. – Львів : Національний лісотехнічний університет України, 2009. – Вип. 19. – С. 196–205.
12. Зверяков, М.І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія [Текст] / М.І. Зверяков, О. М. Зверяков. – Одеса : ОНЕУ, 2015. – 418 с.
13. Коваленко, В.В. Антикризове фінансове управління в системі суб'єктів економічної діяльності: методи та інструменти оцінювання: монографія [Текст] / В.В. Коваленко, М.В. Суганяка, В.І. Фучеджи. - Одеса, 2013. - 381 с.
14. Зверяков, М. І. Управління фінансовою стійкістю банків [Текст]: Підручник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.
15. Бас, М. А. Антикризове управління банківськими установами: теоретичний аспект [Текст] / М. А. Бас // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 5. – С. 25–27.
16. Варцаба, В.І. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи України [Текст] / В.І. Варцаба // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2018. – Вип. 1 (58). – С. 311-316.

17. Крейнина, М. Н. Финансовая устойчивость предприятия: оценка и принятие решений [Текст] / М. Н. Крейнина // Финансовый менеджмент. – № 2. – 2001. – С. 32–36.
18. Святко, С. А. Аналіз і оцінка фінансової стійкості банку як необхідна умова ефективного банківського менеджменту [Текст] / С. А. Святко, Р. І. Міллер // Фінанси України. – 2001. – № 8. – С. 48–54.
19. Дзюблюк, О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи [Текст] / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк // Монографія. – Тернопіль: ТНЕУ, 2009. – 316 с.
20. Карпова, О. І. Концептуальні підходи щодо вдосконалення управління фінансовою стійкістю банку [Текст] / О. І. Карпова. І. М. Моргун // Збірник наукових праць Харківського інституту банківської справи університету банківської справи НБУ. – № 1 (10). – 2011. – С. 13-18.
21. Яременко, О.Р. Механізм управління та фактори впливу на фінансову стійкість банку [Текст] / О.Р. Яременко, А.В. Беренич // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 20. – С. 918-923.
22. Пацера, М. Світова фінансова криза та її наслідки для банківської системи України [Текст] / М. Пацера // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 1. – С. 19.
23. Коваленко, В. В. Методичні підходи до визначення рівня фінансової стійкості банківської системи [Текст] // Актуальні проблеми економіки. – № 7. – 2011. – С. 235-236.
24. Довгань, Ж. М. «Базель III» у забезпеченні фінансової стійкості банківської системи [Текст] / Ж. М. Довгань // Вісник УБС НБУ. – 2011. – № 1. – С. 224–294.
25. Єфремова Н. Ф. Фінансова стійкість комерційного банку та її основні елементи [Електронний ресурс] / офіційний сайт бібліотеки В. І. Вернадського. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_52_1/statti/17.pdf.

26. Кочетков, В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: монографія [Текст] / В. М. Кочетков – К.: КНЕУ, 2002. – 256 с.
27. Калашников, А.А. Понятие и факторы финансовой устойчивости коммерческого банка [Текст] / А.А. Калашников, Э.У. Суюнчев // Вісник Донецького університету, сер. В: Економіка і право, спецвип. – 2011. – Т. 1. – С. 317-322.129.
28. Кушнір, К. О. Поняття стійкості комерційних банків та її динамічні характеристики [Текст] / К. О. Кушнір // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 20. – С. 38–41.
29. Костогриз, В. Аспекти антикризового управління банківською діяльністю в Україні [Текст] / В. Костогриз // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 7. – С. 156–158.
30. Довгань, Ж.М. Антикризове регулювання, банківський нагляд, монетарна політика в механізмі забезпечення фінансової стійкості банківської системи [Текст] / Ж.М. Довгань // Бізнес-Інформ. – 2013. – №2. – С. 222-227.
31. Юрьева, Т. В. Конкурентная политика организации в условиях кризиса : краткое учебное пособие [Текст] / Т. В. Юрьева. – М. : Проспект, 2010. – 144 с.
32. Жовтнецька, Я.В. Систематизація факторів виникнення кризових явищ у банківській сфері [Текст] / Я.В. Жовтнецька // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2016. – Вип. 1 (47). – С. 354-358.
33. Коваленко, В. В. Інструменти державного антикризового управління в банківському секторі [Текст] / В. В. Коваленко // Вісник Української академії банківської справи. – 2006. – № 2 (21). – С. 8–13.
34. Арістова, А. А. Інструментарій державного антикризового управління у банківському секторі [Текст] / А. А. Арістова, Г. Мазур // Вісник КНТЕУ. – 2010. – № 2. – С. 88–102.

35. Коваленко, В. В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи : монографія [Текст] / В. В. Коваленко, О. В. Крухмаль. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 198 с.
36. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс] : затверджені правлінням Національного банку України від 15.03.2004 №104. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.14952.0>.
37. Čihák M. Introduction to Applied Stress Testing / M. Čihák. – IMF Working Paper WP/07/59. – March. – 2007. – 72 p.
38. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс] : затверджені правлінням Національного банку України від 15.03.2004 №104. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.14952.0>.
39. Дубовик, О. Формування конкурентних переваг на основі бенчмаркінгу [Текст] / О. Дубовик // Регіональна економіка. – 2005. – № 3. – С. 42–45.
40. Kovalenko, V. Central bank crisis measures to overcome the financial crisis [Text]/ V. Kovalenko //The economic discourse. International scientific journal. – 2017. – Issue 1. – P. 136-144.
41. Береславська? О. І. Реформування фінансового сектору України в контексті антикризового регулювання [Текст] / О.І. Береславська //Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. Серія: економіка, право. – 2012. – №. 4. – С. 61-66.
42. Міщенко, В. Шляхи подолання фінансово-економічної кризи в Україні / В. Міщенко [Текст] //Вісник Національного банку України. – 2009. – №. 2. – С. 3-7.
43. Качур, І. Баланс Національного банку України: до, під час та після кризи [Текст] /І. Качур, Р. Замміт, В. Лепушинський / Вісник Національного банку України. – 2016. – №9. – С. 6-19.

44. Макроекономічні показники [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=23487024&cat_id=57896.
45. Дзюблюк, О.В. Монетарна політика як ключовий важіль реалізації антикризових заходів в економіці країни [Текст] // О.В. Дзюблюк // Банківська справа. – № 2. – С. 3-26.
46. Основні показники діяльності банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
47. Індeksi капітальних інвестицій за видами економічної діяльності за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/ibd/iki_ed/iki_ed_u/ikedvp_17_u.htm.
48. Про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні [Електронний ресурс]: положення, затверджене постановою Правління НБУ від 11.12.2014 № 806. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14>.
49. Нормативи обов'язкового резервування України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1.
50. Грошово-кредитна та фінансова статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id.
51. Фінансові ринки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1
52. Облікова ставка Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=53647&cat_id=12057279&ctime=1448979308293.

53. Значення економічних нормативів в цілому по банківській системі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
54. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс]: положення, затверджене постановою правління НБУ від 30.06.2016 № 351. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.
55. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]: затверджена постановою Правління НБУ від 08.06.2015 № 391. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15>.
56. Річний звіт Національного банку України за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71165707>.
57. Про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України [Електронний ресурс]: положення, затверджене постановою Правління НБУ від 22.12.2017 № 141. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17>.
58. Показники фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
59. Вовчак, О. Д. Напрями стабілізації роботи банків в умовах кризових явищ / О. Д. Вовчак, О. М. Крамаренко [Текст] // Фінансовий простір. – 2014. – № 4 (16). – С. 27-31.
60. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>.
61. Статистика індикаторів фінансової стійкості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=58001&cat_id=44444

62. Аналітичний огляд банківської системи за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_2017.pdf.
63. Гудзь, Т.П. Система раннього виявлення та подолання фінансової кризи підприємств: Монографія[Текст] / ТП. Гудзь . – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2007. – 166 с.
64. Жердецька, Л.В. Обґрунтування методичних засад оцінки достатності власного капіталу для покриття ризиків банківської діяльності [Текст] / Л.В. Жердецька // Наука й економіка. Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету – 2014. – № 1 (33). – С. 19-29.
65. Офіційний сайт «Альфа-Банк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://alfabank.ua/ru>.
66. Барановський, О.І. Інтегральна оцінка рівня фінансової безпеки комерційного банку [Текст] / О.І. Барановський, М.Р. Барилук // Scientific Light. – 2017. – № 7. – 34-45.
67. Моисеев, С.Р. Денежно-кредитная политика: теория и практика: учебн. пособие [Текст] / С.Р. Моисеев. – М.: Московская финансово-промышленная академия, 2011. – 784 с.
68. Коваленко, В. В. Вплив асиметрії інформації на банківський сегмент фінансового ринку України [Текст] / В. В. Коваленко // Економіка сьогодення: актуальні питання та аспекти інноваційного розвитку: зб. наукових праць з актуальних проблем економічних наук. – Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика». - 2015. – С. 49-56.
69. Коваленко, В. В. Банківський нагляд: навч. посібник [Текст] / В. В. Коваленко. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 262 с.
70. Рейтинг стійкості банків за 2 квартал 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.com.ua/banks/rating/>.

- 71.Зверяков, О. М. Асиметрія інформації та її вплив на забезпечення фінансової стійкості банківської діяльності [Текст] / О. М. Зверяков // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 9-10(2). – С. 45-48.
- 72.Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України, прийнятий Верховною радою України від 07.12.2000 № 2121-III. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html.
- 73.Дульська, В. І. Власний банківський капітал, його функції та складові [Текст] / В.І. Дульська //Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2016. – №. 3 (53). – Ч. 3. – С. 127-130.
74. Marianne O. Implementing Basel III through the Capital Requirements Directive (CRD) IV: Leverage Ratios and Capital Adequacy Requirements /O. Marianne // Journal of Business Law and Ethics. – 2015. – Vol. 3, No. 1 & 2. – pp. 36-61.
75. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: інструкція, затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368 . – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
76. Коваленко, В. В. Достатність капіталу у забезпеченні стабільного розвитку банків України [Текст] / В. В. Коваленко. – Стратегічні пріоритети. – 2017. – №2 (43). – С. 73-80.
77. Науменкова, С.В. Макроекономічні аспекти оцінки достатності капіталу банків в Україні [Текст] / С.В. Науменкова, В.І. Міщенко, С.В. Міщенко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2017. – Т.2. – С. 4-16.
78. Звіт про фінансову стабільність [Електронний ресурс]. – 2017. – Випуск 3 (Червень). – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=32236491.
79. Науменкова, С. В. Макропруденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності [Текст] / С. В. Науменкова, В. І. Міщенко // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 53–76.

80. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standard. A Revised Framework [Electronic resource]. – 2005. – 272 p. – Available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs118.pdf>.
81. Про порядок визначення системно важливих банків [Електронний ресурс]: положення, затверджене постановою правлінням НБУ від 25.12.2014 року № 863. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0863500-14/print1473440872558320>.
82. Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 [Electronic resource]. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv>.
83. Directive of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC [Electronic resource]. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv>.
84. Міщенко, В. Капіталізація банківської системи України: сьогодення та перспективи [Текст] / В. Міщенко // Вісник Національного банку України. – 2013. – №. 7. – С. 11-17.
85. Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України [Електронний ресурс]: затверджені правлінням Національного банку України від 28.03.2007 № 98. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=45209>.
86. Звєряков М. І. Нова індустріалізація як модель економічного розвитку України: монографія / М. І. Звєряков, Л. Л. Жданова, О. С. Шараг. – Одеса: Астропринт, 2017. – 296 с.
87. Про Національний банк України [Електронний ресурс] : закон України від 20.05.1999, № 679-Х / Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

- 88.Ребрик, Ю.С. Рання діагностика кризи ліквідності як інструмент антикризового управління ліквідності банку [Текст] / Ю. С. Ребрик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://khibs.edu.ua/2\(9\)2010/R1/11.PDF](http://khibs.edu.ua/2(9)2010/R1/11.PDF).